

Sygn. akt I ACa 498/12

POSTANOWIENIE

Dnia 6 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie I Wydział Cywilny w składzie następującym

Przewodniczący:	SSA Dariusz Mazurek (spraw.)
Sędziowie:	SA Kazimierz Rusin SA Grażyna Demko
Protok olant:	st. sekr. sądowy Aleksandra Szubert

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2012 r. na rozprawie sprawy
z powództwa **E. J., J. J. (1)** i **K. J. (1)**

przeciwko (...) **S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanego

na rozstrzygnięcie o kosztach procesu (pkt IV) zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 26 stycznia 2012 r., sygn. akt I ACa 421/11

postanawia:

- I. **nie obciąża** powódek E. J., J. J. (1) i K. J. (1) kosztami postępowania apelacyjnego na rzecz pozwanego,
- II. **nie obciąża** powódek E. J., J. J. (1) i K. J. (1) kosztami postępowania zażaleniowego na rzecz pozwanego.

Sygn. akt I ACa 498/12

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 10 października Sąd Najwyższy uwzględniając zażalenie pozwanego (...) S.A. od rozstrzygnięcie o kosztach procesu zawartego w punkcie IV wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie uchylił zaskarżone orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

W uzasadnieniu postanowienia, powołując się na ugruntowane poglądy orzecznictwa w zakresie stosowania art. 100 k.p.c. jako podstawy rozstrzygnięcia o kosztach procesu wskazał, że zaskarżone przez pozwanego rozstrzygnięcie nie zawiera żadnej argumentacji, która uzasadniałaby dokonany przez Sąd II instancji wzajemnego zniesienia kosztów postępowania apelacyjnego, co uniemożliwiło dokonanie oceny słuszności rozstrzygnięcia.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie przy ponownym rozpoznaniu sprawy w zakresie uchylonym postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2012 r. zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie powódki E. J., J. J. (1) i K. J. (1) domagały się zasądzenia od pozwanych (...) SA w W. i Zakładu Opieki Zdrowotnej w D. in solidum:

- kwoty 300.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od wytoczenia powództwa na rzecz E. J. tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej spowodowanej śmiercią męża A. J. oraz kwoty 14.197 zł wraz z odsetkami od wytoczenia powództwa tytułem zwrotu kosztów pochówku,

- kwot: 100.000 zł na rzecz J. J. (1) i 150.000 zł na rzecz K. J. (1) – córek zmarłego, z odsetkami ustawowymi od wytoczenia powództwa.

Według twierdzeń pozwu A. J. zmarł w dniu 15 marca 2007 r. wskutek zaniechania właściwego postępowania diagnostycznego przez lekarza medycyny J. B., pracownika ZOZ w D. i odmowy przyjęcia do szpitala, do którego chory zgłosił się na podstawie skierowania od lekarza rodzinnego.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 30 czerwca 2011 r. zasądził od pozwanych na rzecz E. J. kwotę 232.713 zł, na rzecz J. J. (1) kwotę 2.725 zł i na rzecz K. J. (1) kwotę 38.555 zł oraz na rzecz E. J. 14.197 zł i od pozwanych solidarnie na rzecz powódek kwotę 15.000 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, nakazał ściągnąć od pozwanych solidarnie na rzecz Skarbu Państwa Sąd u Okręgowego w Rzeszowie kwotę 471,04 zł tytułem wydatków. W pozostałej części powództwo oddalono. Z uwagi na to, że Sąd Okręgowy zasądzając odszkodowanie na rzecz powódek w pkt I, II i III wyroku nie orzekł o ustawowych odsetkach za opóźnienie w zapłacie, żądanych w pozwie, powódki w dniu 6 lipca 2011 r. złożyły wniosek o uzupełnienie wyroku, który Sąd Okręgowy uwzględnił i wyrokiem uzupełniającym z dnia 5 września 2011 r. uzupełnił wyrok zasądzając w pkt I, II i III wyroku ustawowe odsetki za opóźnienie w zapłacie od wydania wyroku.

Apelację od wyroku (w części oddalającej powództwo) i od wyroku uzupełniającego wniosły powódki i ubezpieczyciel.

Rozpoznając sprawę na skutek wniesionych apelacji Sąd Apelacyjny ocenił jako, że odszkodowanie za znaczne pogorszenie warunków życiowych powódki E. J. winno wyrażać się kwotą 60.000 zł, a żądana kwota 300.000 zł jest nadmiernie wygórowana.

Ocenił, że również żądania powódek J. J. (1) i K. J. (1) są nadmierne uznając, że należne tym powódkom odszkodowanie winno wynosić po 40 000 zł, zamiast żądanej kwoty 100 000 zł na rzecz J. J. (1) i 150 00 zł na rzecz K. J. (1).

Jako w pełni uzasadnioną ocenił apelację pozwanego od wyroku uzupełniającego Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 5 września 2011r., którym Sąd I instancji uzupełnił rozstrzygnięcie w zakresie odsetek ustawowych od zasądzonych na rzecz powódek świadczeń. Jednak w tym zakresie rozstrzygnął pozytywnie na rzecz powódek, uwzględniając żądania powódek zgłoszone w apelacji.

Rozstrzygając o kosztach procesu za pierwszą instancję Sąd Apelacyjny na podstawie art. 100 k.p.c. zasądził koszty procesu na rzecz powódek w wysokości odpowiadającej zakresowi uwzględnionych żądań powódek.

Rozstrzygając o kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny miał na uwadze, że jak słusznie podnosił w zażaleniu pozwany (...) S.A., ostateczny wynik sprawy okazał się niekorzystny dla powódek. Co prawda wygrały proces co do zasady, jednak ich żądania zostały w wyniku uwzględnienia apelacji pozwanego w znacznej części oddalone, a sam wynik postępowania apelacyjnego był dla powódek E. i K. J. (1) całkowicie niekorzystny. Również w wyniku uwzględnienia apelacji pozwanego nastąpiło uchylene wyroku z dnia 5 września 2011r., chociaż ostatecznie nie wpłynęło to zasadniczo na wynik sprawy.

W doktrynie zwraca się uwagę na to, że zasada stosunkowego rozdziału kosztów jest w istocie dostosowaniem zasady odpowiedzialności za wynik sprawy do sytuacji, w której proces przegrywa nie jedna strona w całości, ale obie częściowo przegrywają i wygrywają jednocześnie. W gruncie rzeczy zasada z art. 100 zd. 1 k.p.c. nie jest więc wyjątkiem

od naczelnej zasady odpowiedzialności za wynik procesu z art. 98 § 1 k.p.c., lecz jej potwierdzeniem i gwarancją realizacji (por. T. Bukowski, Rozstrzygnięcie o kosztach procesu cywilnego, s. 131).

Rozstrzygnięcie w zakresie rozliczenia stron z poniesionych przed sądem I instancji kosztów procesu jest prawomocne, bowiem nie było przedmiotem zaskarżenia przez strony. Zatem przedmiotem rozliczenia niniejszym postanowieniem mogą być tylko koszty postępowania apelacyjnego. Biorąc pod uwagę granice zaskarżenia wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie przez pozwany (...) S.A. Sąd Apelacyjny stwierdza, że odniosła ona niemal w całości skutek w odniesieniu do powódek E. i K. J. (2) i w znacznym zakresie co do powódki J. J. (2), co uzasadniało zastosowanie zasady odpowiedzialności za wynik sprawy przy rozstrzygnięciu o kosztach procesu w zakresie postępowania apelacyjnego.

Jednak w ocenie Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie zachodzą istotne okoliczności, które uzasadniają odstępianie od wyżej wskazanej zasady przy orzekaniu o kosztach procesu. W razie wystąpienia takich okoliczności możliwe jest w oparciu o zasady słuszności nie obciążanie strony przegranej kosztami procesu (art. 102 k.p.c.). Należą do nich fakty związane z samym procesem, jak i leżące poza nim, w szczególności dotyczące sytuacji życiowej, stanu majątkowego stron, które powinny być oceniane pod kątem zasad współżycia społecznego, w świetle których uzasadniona jest ocena, że zachodzi przypadek szczególnie uzasadniony (vide: postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 29 czerwca 2012r. sygn. I ACz 961/12). Do okoliczności związanych z samym procesem niewątpliwie należy charakter roszczeń z którymi wystąpiły powódki przeciwko współpозwanemu (...) S.A. Okoliczności sprawy wskazują, że śmierć osoby bliskiej, za którą odpowiedzialność ponosi podmiot ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym zakładzie ubezpieczeń spowodowała bardzo znaczące pokrzywdzenie powódek i ujemnie wpłynęła na ich sytuację osobistą i majątkową. W wyniku zgłoszenia powstania szkody w 2009r. pozwany odmówił wypłaty świadczeń na rzecz powódek twierdząc, że nie zachodzą podstawy do ich wypłaty. Stosowne odszkodowania powódki uzyskały dopiero na skutek uprawomocnienia się wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 26 stycznia 2012r. Biorąc pod uwagę, że Okręgowy Sąd Lekarski w K. przyjął winę lekarza za popełnienie błędu diagnostycznego w stosunku do zmarłego pacjenta już w orzeczeniu z dnia 15 grudnia 2008r. odmowa wypłaty świadczenia przez pozwanych mogła wpłynąć u powódek na poczucie zwiększenia krzywdy i określenie wysokości odszkodowania na podstawie subiektywnych odczuć. Te elementy związane z procesem i jego przebiegiem wskazują, że nie byłoby słuszne z punktu widzenia poczucia sprawiedliwości społecznej, aby powódki musiały ponieść na rzecz pozwanego (...) S.A. koszty postępowania apelacyjnego, zwłaszcza że uzyskały zwrot tych kosztów od pozwanego na podstawie art. 100 k.p.c. w zakresie postępowania przed Sądem I instancji.

Kolejnym argumentem uzasadniającym zastosowanie art. 102 k.p.c. jest sytuacja osobista powódek i ich stan majątkowy, powstały między innymi na skutek śmierci osoby bliskiej, za co jak wspomniano odpowiedzialność ponosi pozwany ZOZ w D.. Sytuacja ta została ustalona na podstawie zeznań powódek (k.217-221) w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego z dnia 30 czerwca 2011r. (k. 276 – 277).

Zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 października 2008r. sygn. akt III CSK 143/08 współuczestnictwo powodów dochodzących od pozwanego odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej w następstwie śmierci męża i ojca jest współuczestnictwem formalnym (art. 72 § 1 punkt 2 k.p.c.). Stosując się konsekwentnie do tego poglądu z uwzględnieniem zasady odpowiedzialności za wynik sprawy należałoby wszystkie powódki obciążyć kosztami postępowania apelacyjnego na rzecz pozwanego, którego apelacja została uwzględniona prawie w całości. Takie orzeczenie w okolicznościach faktycznych i prawnych niniejszej sprawy naruszałoby poczucie sprawiedliwości.

Konsekwencją tych rozważań było zastosowanie przez Sąd Apelacyjny jako podstawy rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego art. 102 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w sentencji.